

Fysisk parkleksplan i Hägersten-Älvsjö 2025–2026

Bakgrund

Stadsdelsnämnderna har genom kommunfullmäktige i uppdrag att upprätta en parkleksplan som beskriver nuläget för respektive parkleksbyggnad samt pekar ut behov, utveckling och upprustning av dessa de kommande åren med utgångspunkt i stadens parkleksstrategi. Parkleksplanerna beslutades av respektive nämnd i samband med tertialrapport 2, 2024. Parkleksplanen ska uppdateras årligen i samband med underlag för budget.

Förhållande till andra planer

Den fysiska parkleksplanen utgör ett komplement till stadsdelsnämndens utvecklingsplaner för fritids- och parkleksverksamhet. Den är även ett komplement till stadsdelens lokalförsörjningsplan och bidrar till ett tydliggörande av stadens strategi för parkleksverksamhet.

Definitioner (enligt stadens strategi för parklekar)

Parklek

En parklek är en bemannad lekplats med attraktiva utemiljöer och funktionella lokaler. Parkleken är en öppen verksamhet för stadens barn, men även en mötesplats dit stockholmare i alla åldrar är välkomna.

Parkleksbyggnad

Parkleksbyggnaderna har en nära koppling till förutsättningarna att bedriva en välfungerande parkleksverksamhet. På de flesta av stadens parklekar finns det friliggande parkleksbyggnader. I vissa fall sker parkleksverksamhet i andra typer av fastigheter. I strategin omfattas även dessa lokaler i begreppet parkleksbyggnader.

Fastighetsnämnden är fastighetsägare för de flesta parkleksbyggnaderna och ansvarar för att myndighetskraven för byggnaderna uppfylls samt projekterar, renoverar, bygger om och bygger nya parkleksbyggnader utifrån kravställning från stadsdelsnämnderna. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för tillsyn av byggnaderna och exploateringsnämnden ansvarar för

parkmark och nybyggnation. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar, i sin tur, för den övergripande fysiska planeringen, planprocessen, bygglov samt bygganmälan. Byggnaderna hyrs sedan ut till stadsdelsnämnderna som bedriver verksamheten.

Huvudansvaret för att byggnaden används på rätt sätt ligger på stadsdelsnämnderna (Stadens strategi för parklekar 2023).

Nuläge - Parklekar och parkleksbyggnader i Hägersten-Älvsjö

I Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning finns tre parkleksverksamheter i egen regi och en på entreprenad.

Parkleksbyggnader

En parklek i Västertorp, **Lugnet**, (1) har inget fristående parklekshus, verksamheten hyr in sig i en källare i en närliggande hyresfastighet. Har även några småhus för aktiviteter i parken.

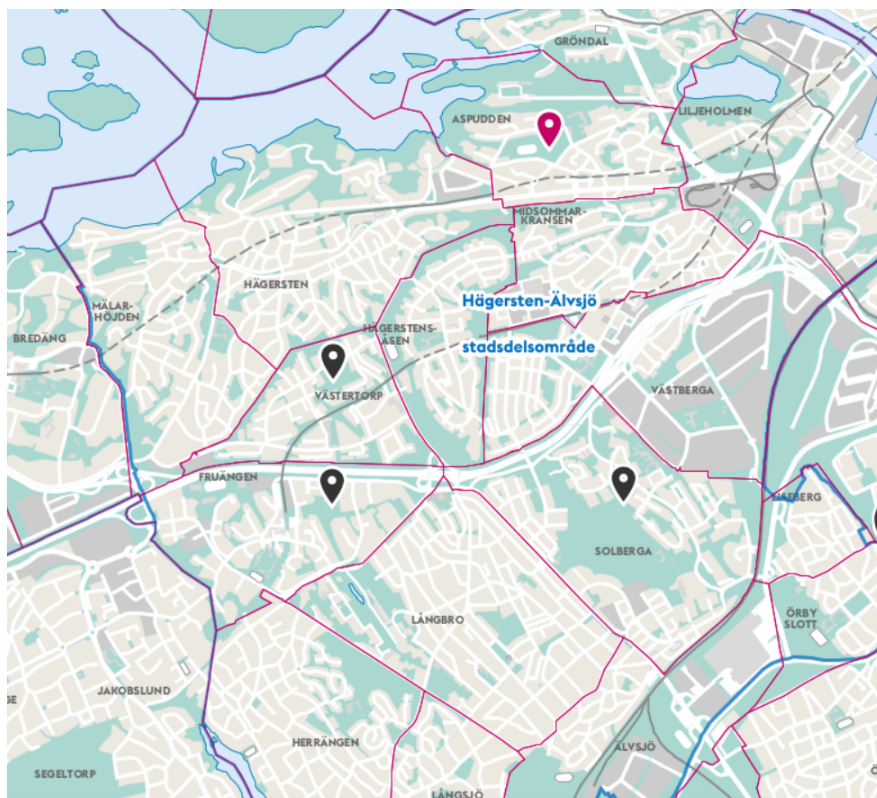
Parkleken i Solberga, **Kristallen**, (2) har även flera hus för djurhållning med smådjur.

En parklek i Fruängen, **Vippan**, (3) har ingen lokal för verksamheten men ett hus för parklekmaterial.

Parkleken i Aspudden, **Aspuddsparken**, (4) drivs på entreprenad, har ett friliggande parklekshus och byggnader för djurhållning med bland annat hästar och stall.

I en byggnad i **Gröndal**, Sannadalshuset (5), finns en fastighet byggd att användas både som parklek, öppen förskola, ungdomscafé och fritidsgårdsverksamhet. Denna används för närvarande för fritidsverksamhet för funktionsnedsatta barn och ungdomar samt för interna möten och lokal för behandlingsarbete för familjehemsplacerade barn.

En parkleksbyggnad i Solberga, **Apelsinen** (6), är uthyrd av fastighetskontoret till en privat förskola.

Utvecklingsbehov och upprustning

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning har en dialog om att lämna uppdrag till fastighetskontoret för att utreda möjligheterna samt söka bygglov för att etablera en kompletterande parkleksbyggnad i Kristallparken. Utöver detta utreds om en närliggande byggnad som idag används som daglig verksamhet kan användas i Lugnet då det är svårt att erhålla bygglov i en park och behovet är stort. Lokal för etablering av en parkleksbyggnad i Fruängen ska utredas under året.

Lugnet i Västertorp (1)

Parkleken Lugnet i Västertorp har lokaler integrerade i en källarlocal i ett närliggande flerfamiljshus i källaren på en fastighet. Utöver det finns flera småhus i parken som används som fik, förvaring, toaletter. I parken finns en tillhörande plaskdamm samt många olika klätterställningar, fotbollsplan, rutschkana och linbana etc. Parkleken bedriver sin verksamhet året runt.

Stadsdelsförvaltningen har planer på att renovera delar av parken, men detta berör inte byggnaderna.

Bedömning av behov, utveckling och upprustning

En framtida lokal/nybyggnad, behövs för parklek och för att därigenom nå äldre åldrar, 10 år och uppåt varför möjligheterna att uppföra en ny permanent byggnad eller använda närliggande byggnader och hitta en lösning som ryms inom tilldelad budget.

En möjlig lokal för parklek kan antingen vara bottenvåningen av de hus som planeras att byggas på sidan av parken vid Vasaloppsvägen (seniorlägenheter/ studentboenden) alternativt att den dagliga verksamheter som finns i utkanten av parken får annan lokal och den byggnaden kan användas som parkleksbyggnad

För att etablera ett fristående hus behöver ansökan om bygglov göras och detaljplan kan behöva ändras. En sådan lokal skulle kunna samlokaliseras med öppen förskola/mötesplats för ungdomar. Dock har det i förarbetet, konstaterats att det finns stora utmaningar att få bygglov för en byggnad på parkmark.

De ordinarie lokalerna som finns och idag används, är inte tillgänglighetsanpassade och lokalen är liten (70 kvm). Verksamhetslokalen som idag används ligger i en källare, har haft problem med vattenskador och uteslutande använts som personalutrymme.

Husen som finns i parken är små och går inte att bedriva den verksamhet som stadsdelen vill utveckla.

Kristallen i Solberga (2)

Parkleken Kristallen i Solberga har en fungerande parkleksbyggnad med fik och två lekrum. I parkleken finns djurstall för kaniner, marsvin och höns. I parkleken finns också en lekplats med gungställning, klätterställning, studsatta och rutschkana. Det finns även en sandlåda och en småbarnslek som är inhägnad. Dessutom finns det ytor för bollspel och en cykelslinga i skogsdungen bredvid lekplatsen. I lekplatsen finns en grillplats, sittplatser samt bänkbord under tak. En plaskdamm finns i parken. Det finns toalett som är anpassad för rullstol samt enklare servering i ett av husen när parkleken är öppen. Parkleken har verksamhet året runt. Kristallens huvudbyggnad är helt nyrenoverad, färdigställd hösten 2025.

Bedömning av behov, utveckling och upprustning

Det finns stora behov av bättre djurhus med goda förvaringsmöjligheter för foder för att undvika angrepp av råttor och för att husen inte ska påverkas av fukt. En bygglovsansökan kommer göras under året och en plan utifrån detta tas fram för befintliga djurhus.

Planlösningen i själva parkleksbyggnaden är inte ändamålsenlig, även om det skulle gå att samlokalisera till exempel parklek med öppen förskola eller fritidsgårdsverksamhet. Förvaringsutrymmet är litet vilket gör försvårar samlokalisering.

Vippan i Fruängen (3)

Verksamheten är vilande förutom sommartid då popup-verksamhet bedrivits. Lokalen som tillhört verksamheten, har legat i ett angränsande flerbostadshus, en bit från parken och inte bedömts vara anpassad för ändamålet eller tillgänglighetsanpassad. I parken finns en plaskdamm samt ett hus för förvaring av parkleksmaterial.

Bedömning av behov, utveckling och upprustning

Huset där lekparksmaterial förvaras, har behov av förbättringar i golv och är inte vinterbonat.

Stadsdelsförvaltningen avser att inte ha en permanent parklekverksamhet under kommande år på platsen, men ser över om och hur platsen framöver kan ingå i platsobunden verksamhet under sommarhalvåret. Under våren kommer en utredning göras om att etablera en permanent parkleksverksamhet och klargöra behov för att locka målgruppen 10-12 år bland annat genom medborgardialoger-

Aspuddsparken i Aspudden (4)

Parkleken i Aspuddsparken drivs på entreprenad och har verksamhet året runt. Parkleken drivs av Djur och Kul AB. Under parklekens öppettider finns personal på plats, vilket är både dagtid, kvällar och helger. Verksamheten präglas av djurverksamhet; får, getter, grisar, hästar, höns, kaniner, katter och marsvin. I parkhuset finns ett café och ett lekrum det finns flera tillhörande byggnader för djur och sanitetmöjligheter. I parken finns även en plaskdamm.

Bedömning av behov, utveckling och upprustning

Det skulle behöva finnas fler toaletter i huvudbyggnaden.

Sannadal i Gröndal (5)

I parken finns en nyare byggnad för parklek, mötesplats för ungdomar och öppen förskola. Parken har en lekpark samt en tillhörande plaskdamm. Lokalen är nyare, men upplevs varm på sommaren och när fler än 20 personer vistas i lokalen. Den upplevs också vara kall på vintern, speciellt på golven.

Det finns ingen pågående parkleksverksamhet i Gröndal. Lokalen används för närvarande för fritidsverksamhet för funktionsnedsatta 7-25 år, eftermiddagar och helg, och har fram till sommaren 2023 används vissa förmiddagar som öppen förskola. Sedan 2019 har inget ungdomscafé bedrivits i lokalen. Tillfälliga aktiviteter på lov bedrivs dock fortfarande.

Bedömning av behov, utveckling och upprustning

Stadsdelen har övervägt att lämna lokalen vid flera tillfällen men att lämna är förenat med stora kostnader i form av lokalkomponentsavskrivningar (ungefär sju miljoner). Stadsdelens lokalstrateg har i uppdrag att verka för att lokalen kan hyras ut i andra hand till någon permanent aktör som vill driva verksamhet i lokalen utifrån vad detaljplanen medger.

För närvarande pågår en förnyad dialog om hur lokalen kan användas av olika verksamheter, exempelvis möten av olika slag för medarbetare, daglig verksamhet, träfflokal, umgängesverksamhet eller annat.

Det är också en möjlighet att överväga flytt av själva huset till Lugnet där en byggnad behövs, och skriva ett förgävesavtal med fastighetskontoret som får utreda frågan.

Apelsinen i Solberga (6) - *nedlagd*

I parken Apelsinen i Solberga bedrevs förr parkleksverksamhet. I dag hyr en privat förskoleaktör in sig i lokalen då nämnden kom fram till att behovet var litet och att ekonomin saknades för två parklekar i området. Det finns idag ingen kommunal verksamhet i denna byggnad. Parken och lekplatsen är upprustad av stadsdelsförvaltningen då den renoverades 2019.

Bedömning av behov, utveckling och upprustning

Parken skulle kunna användas för återkommande platsobunden verksamhet del av sommaren. Att byggnaden åter skulle användas av stadsdelsförvaltningen bygger på att den verksamhet som är där idag inte längre vill vara kvar.

Övriga behov avseende befintliga byggnader

Fastighetskontoret bör se över uppvärmning och isolering i befintliga parklekshus. Det bör gå att energieffektivisera bättre, ersätta direktverkande el och använda förnyelsebar energi, där energin kommer från sol och vind.

I Kristallen och Lugnet behöver snöröjningen vintertid förbättras och prioriteras. Utemiljöerna är tidvis svåra att vistas i, det är många gånger svårt att komma fram till parklekens entré och vara i parken då det blir halt.

Prioriteringar avseende parkleksbyggnader

De parklekar där behovet är störst utgörs av att förbättra Kristallens djurhus samt etablera en ny parkleksbyggnad i Lugnet och i Fruängen.

Framtida behov

Platsobunden/Säsongsbetonad parkleksverksamhet

Stadsdelsförvaltningens verksamhet avser att utveckla platsobunden verksamhet, dvs använda de platser där målgruppen finns och erbjuda ett kultur- och fritidsutbud med stöd av vuxna under kortare perioder, ex i form av en kultur- och parkleksbuss. Denna skulle kunna stå uppställd i olika parker och på platser där barn vistas, ex sommarverksamhet i Vippan och Apelsinen, Långsjöbadet, Trekantsparken och Mälarhöjden.

Det finns också behov att bedriva lotsande fritidsverksamhet både till parklekar och andra aktiviteter i stadsdelen för de barn som idag inte deltar i fritidsledda kultur- och fritidsverksamheter. Genom att bedriva mer platsobunden parkleksverksamhet, minskas kostnader som kan gå till att anställa mer personal så att öppettider på kvällar och helger kan utökas.

Ökad samlokalisering

Samlokalisering behöver också övervägas för att effektivisera verksamheten och kunna ha möjlighet till meningsfull fritid på flera platser. Genom att samlokalisera, minskas kostnader för lokaler som istället kan läggas på personal så att öppettider på helger kan öka.

Utökade öppettider

I nuläget är varje parklek är bemannad med minst två stycken fritidsledare under öppettiderna som uteslutande är på dagtid, helgfria vardagar. Parklekarna ska under kommande år förändra öppettider och prova kvälls och helgöppet.

Behov av nya parklekar

Liljeholmen/Årstadal

I stadsdelsområdet har det tillkommit många nya fastigheter och bostadsområden. Det kommer också att tillkomma fler i och med att Lövholmen och Liljeholmens centrum ska bebyggas med flerbostadshus inkluderat förskolor, affärslokaler, mm. En parklek kan komma att behövas i Liljeholmen/Årstadal, då stadsdelen utvecklas i rask takt med en stor andel nybyggnation. På sikt behöver förvaltningen således möta förväntad befolkningstillväxt, med fördel en verksamhet som drivs i ett fristående parklekshus, inkluderat öppen förskola och fritidsgård. Eftersom Liljeholmen ska byggas om och en ny tunnelbana etableras ligger en ny parklek långt fram och det är därför svårt att ange en specifik plats i dagsläget.

Önskemål är vid nuvarande Trekantsparken (Fruktparken) eller inne i centrum när det kulturhus som ska etableras, eller någonstans i nedre delen av Årstadal, företrädesvis i nedre delen av närheten av Blomsterdalen, där Sjöviksskolan tidigare hade verksamhet (Ingenjörsvägen).

Fruängen

En parkleksbyggnad behövs i Fruängen.

Den långsiktiga ekonomiska situationen och stockholmarnas behov

I jämförelse med andra stadsdelar har Hägersten-Älvsjö många parklekar, men sett till invånarantal är det få. En möjlig väg framåt är att liksom Farsta få till ett mer effektivt lokalutnyttjande och att kostnader delas med andra verksamhets kategorier, som öppen förskola och mötesplatser för ungdomar, fritidsbibliotek, civilsamhälle, vilket medför minskade kostnader för lokaler genom att dela på drifts- och hyreskostnader.